

RAONAMENT NOU,

*Que tingueren Nòfre Piula y Quèlo el Japat,
en la plaça del Mercat de Valencia.*

*Nòfre. Quèlo, detinte y parat;
Deu qu' et garde (cap sagrat!)
¿Ahon vas tan fet un tonto,
que pareixes espasmat?*

*Quèlo. Onofre, dame la mano,
que yo vinc á pasejar,
y no encuentre millor puesto
com la plaça del Mercat.*

Nòfre. ¿Y qué ya de nou, só Quèlo?

*Quèlo. D' espay teu vaig á contar:
La votada ya esta feta
en molt tino y llealtat
dels trenta sis Electors,
els que han de consumir
la última garbelladeta
dels dotse que han de marchar
á la reunion de Córtes,
com á Vocals, á instalar
la Junta, que á tota España
el gobèrn ha de arreglar.*

*Nòfre. Amigo, bien va la cosa;
Es cuant podem desijar;
pero imposible lo hallo
el poder accontentar
á tants hòmens com parers,
que dihuen yagut, y ya.
El uno si Pedro es bueno,*

*el otro si es mejor Juan,
de mòdo que si sants foren
aquells que ixirán Vocals,
no todos les rezarian,
pues son molts els paladars,
y no ya gust pera tots
dels que volgueren manar:
pero deixemse de cuentos,
esto es mundo y nada mas;
la còsa sa fet en orde,
confie que asèrt tindrà.*

*Quèlo. Amigo, parles molt ve,
y es la pura veritat.
Lo que nos impòrta es,
y tots debem desijar,
el dia de la abertura;
qué alegría! dia gran.*

*Nòfre. Explicam, Quèlo, eixa còsa
de terme tan retumbant,
si la abertura es zanja,
ó mina que han encontrat.*

*Quèlo. Hòme no digues asnades,
y sigues mes penetrant;
pues sapies que el primer dia
que les Córtes sesió tindrán
es lo que es diu abertura,
Congrés de tots els Vocals,*

y el Código de les lleis
es començarà ya á obrar
expedint òrdens molt sàbies,
les que debem observar.

Nòfre. *Compadre, mucho me alegro;*
això estava yo esperant,
pera qu' es pòse remey
al punt que se encuentre el dany.
Justa es la Constitució,
y se ha de cumplir, cafall!
tenim ya lo que voliem,
no em volguera morir may.

Quèlo. Cap sagrat! y quina fetja
el meu amic ha tirat,
pues yo me contentaría
en viure un sigle y un any.

Nòfre. Molt volem nosatros viure
mes content per la mitad,
*que todos estos deseos
son efectos en verdad*
per tiadre Constitució
y lley que pòse igualdad.

Quèlo. Pero tú entens eixe punt?

Nòfre. Estic molt ven enterat,
igual soc al caballer
en cuat á ser Ciudadá.

Quèlo. Pues digues, *somos iguales,*
que es paraula general.

Nòfre. Home ya se deixa entendre,
que no haurá noble, ni gran,
ric, ni primer hermitaño,
que en caso de tribunal
vallguen ser mes que nosatros,
la justicia será igual,

y la rahó protegida
será muy dulce panal,
si un pòbre es el que la te,
á ell li valdrá, carafal.

Empeños de buenas mozas
á ningú no li valdrán,
y ni el diner ni la ploma
no farán del negre blanc.

Quèlo. Molt bé pintes tú la còsa,
y gran confiança et cap.

Nòfre. *Me cabe por la razon*
de que la misma igualdad
hará sostener su derecho,
¿soc yo algun tripilitrap?

Quèlo. *Muy bien te explicas, amigo,*
pareixes un abogat;
pues ara bulle que me digues
si soc franc ó he de pagar
arrendament de les terres,
al qu' es dueño en propietat.

Nòfre. Esta sí qu' es estocada!
còm eres tan ignorant?
sense ducte et tragaríes
de Sent Juan del Mercat
el pardal de la veleta,
y viva la llibertat;
que com ham romput cadenes,
tú, y atres se habeu pensat,
que vosatros sou els amos,
y el que era amo, criat.

Quèlo. Per una simple pregunta
cuánta parola has gastat;
yo hua dit perque he sabut
que un altre huá eixecutat.

Nòfre. No puc callar, ni sufrir,
perque me veig obligat
com amic y bon patrici
á ferte una parietat.
Díguesme si tú voldries,
que tot lo que has heretat
de t'abuelo ó de ton pare,
ó hacienda que tú has comprat,
que un atre seu apropiara
perque en ella ha treballat.

Quèlo. Còsa molt dura sería
y contra el dret natural.

Nòfre. *Pues ya la razon conoces,*
no serás mes animal,
hara ya estás convensut,
y al prògim no fases mal,
pues te donaré un consell
de harina de otro costal;
no te cregues de guilopos,
que en capa de liberals
se alarmen en una daga
en gabinet ó puñal,
y un poco de trínquis fortis;
farán milacres ! qué tal?

Quèlo. Amigo que vòls que fassen
si está clar el resultat,
en dos mesos que som lliures
á cuáns han asesinat?
la còsa es escandalosa,
remey demana el malalt,
el llanto sobre el difunto
dia mon pare, sagrat!

Nòfre. Compare, no te acalores
qu' el mórt ya ha resucitat,

y li posará la llej
al que viurá relaxat.

Quèlo. *Hablemos de todo un poco,*
y anem un pòc mes abant.

Nòfre. *Vamos andando, y veremos*
en esta plaça ó Mercat
unes males filaneres,
que fan comèrs abundant
de mocadors y calsetes,
de ahulles y de tirants,
y així que tisben á un tio
que porta sòcs y gambals,
al momento se li tiren
y li dihuen: *tio Juan,*
á mí que hago barato;
cuant al punt se veu sercat
de tota aquella futralla
fenlo entrar per lo forat.

Quèlo. En asunt de Policia
algo ya que desmontar.

Nòfre. Mira tú eixe crusero
batidero del Mercat,
ahon venen la carabasa,
sempre el boquete tapat
per unes desocupades
que te se pòsen dabant
pasante per els bigòts
el tròs de carabasa.

Quèlo. Men puc recordar molt vé,
y et vaig á contar el cas:
Un dia pasaba yo
de asuntes molt carregat,
y al veure aquella parada
pegui una espenta, carat,

y tirí la carabasa;
allí foren els grapats;
em cercaren entre totes,
y vaig eixir trasquilat;
me va caure la montera,
y com tinc el cap pelat,
me tiraren la mèl cuita
que habien arreplegat;

allí em vaig yo confundir
al veurem tan empastrat,
de mòdo que pareixia
un dimòni coronat.
Nòfre no et moleste mes,
y á Dios, que ya se fa tart.
Nòfre. A Dios, Quèlo, pasau bé,
que yo ya faré altre tant.

VALENCIA:

Impuenta de Domingo y Mompié. 1820.

